

Program for desember 2022 - april 2023

Programmet vil bli oppdatert med aktiviteter utover våren. Mer informasjon sendes ut i forkant av møtene. Følg med på mail, hjemmesiden og FB.

Onsdag 14. desember kl.19
Medlemsmøte. Tema: Juleprat og julegrøt

Mandag 9. januar kl. 11 og kl. 18.30
Historiske glimt ved Bosse Tangen

Torsdag 26.januar kl.19
Medlemsmøte. Tema: «Hvordan ta vare på lokalhistoria vår».

Mandag 6. februar kl. 11 og kl. 18.30
Historiske glimt ved Bosse Tangen

Torsdag 23. februar kl.19
Medlemsmøte. Tema annonseres senere

Mandag 6. mars kl. 11 og kl. 18.30
Historiske glimt ved Bosse Tangen

Torsdag 23. mars kl.19
Årsmøte for Nannestad Historielag

Mandag 3. april kl. 11 og kl. 18.30
Historiske glimt ved Bosse Tangen

Torsdag 27. april kl.19
Medlemsmøte. Tema: Landskap i endring ved Oscar Puschmann

Nr. 4-2022

Nannestad Historielag

MEDLEMSNYTT
SKOKLA

Vil du støtte oss med din grasrotandel?

NANNESTAD HISTORIELAG

Org.nr. 918405542

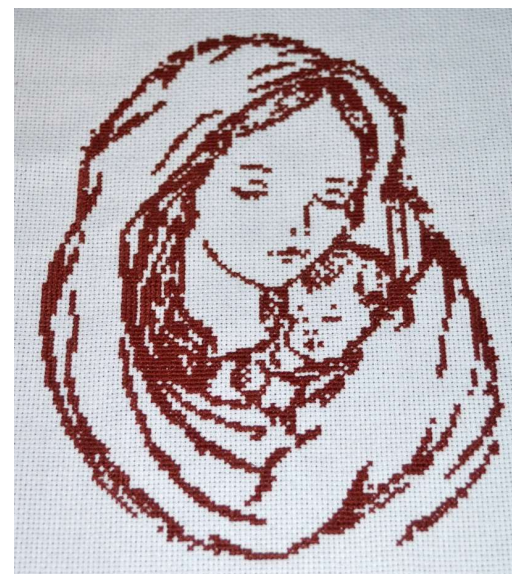
32774918405542

NORSK TIPPING

GOD

JUL

Med vennlig hilsen
Nannestad Historielag
Berit Schei Hagen: Leder

Adr.: Holtervegen 26,
2034 Holter

beritsch.hagen@email.com

Lederen

Nå nærmer det seg jul igjen, denne gang uten restriksjoner og tilbake til mer normale forhold. Museet er julepyntet, kom innom på lørdager i desember og se hvor fint det er der. Det blir julemøte med julegrøt onsdag 14. desember, så møt opp til litt julehygge og julegrøt.

Programmet for 1. halvår er under planlegging, se her i Skokla. Bosse Tangen vil fortsette med Historiske glimt fra Nannestad første mandag i måneden, som tidligere både formiddag og kveld.

Styret i historielaget ønsker at flere av medlemmene deltar i aktivitetene våre. På nyåret vil vi sende ut en spørreundersøkelse hvor du kan gi oss en melding om hva du er interessert i å være med på. Vi kan da etablere noen arbeidsgrupper som tar tak i temaer det er stor interesse for, og ha egne temamøter rundt dette.

Vi har så smått startet med temaet «Hvordan ta vare på lokalhistoria vår». Vi ønsker å ta i bruk verktøy som lokalhistoriewiki, kulturminnekart og fotoalbum. Medlemsmøtet i januar vil ha Lokalhistoriewiki som tema. Jeg håper dette er et tema som vil interessere og som mange vil være med og bidra til.

Og så vil jeg benytte anledningen til å minne om at dersom du fortsatt vil være medlem i historielaget og i Romerike Historielag så haster det nå med å betale kontingenten dersom du ikke allerede har gjort det. Jeg takker for innsatsen til alle som har bidratt gjennom året, og ønsker alle medlemmer en god og fredelig jul.

Berit

Berit Schei Hagen, leder	beritsch.hagen@gmail.com	tlf. 905 84 717
Villy Ruud Nestleder	vi-ruu@online.no	tlf. 911 68 671
Inger Bjørndal Foss Sekretær	ingerfo@gmail.com	tlf. 922 34 585
Cato Sand Kasserer	c-sand@online.no	tlf. 615 38 967
Roy Carlsen Styremedlem	rocarls@online.no	tlf. 928 93 712
Svein Monsen Web	sveinlmm@gmail.com	tlf. 905 52 747

Vararepresentanter: Solveig Ruud Korsmoe – Ola Habberstad – Svein Åge Nygård

Skokla-redaksjonen:

Villy Ruud	vi-ruu@online.no	tlf. 911 68 671
Unni Breen Vinge	un-b-vi@online.no	tlf. 971 71 700
Inger Bjørndal Foss, redaktør	ingerfo@gmail.com	tlf. 922 34 585

Følg oss på vår hjemmeside: <http://nannestadhistorielag.lag247.no/>

og på Facebook, Nannestad Historielag

Julebukk og julegjester

Skikken med å gå julebukk er snart borte, men dette er en gammel tradisjon i Norge, og ofte mer brukt på landet enn i byene. Opprinnelig var julebukken en bukk som ble slaktet / ofret for et godt år. Senere ble det vanlig for barn og unge å kle seg ut og gå fra gård til gård for å få kaker og godterier. De eldste sa heller ikke nei takk til litt øl. Tradisjonen var at jule-bukkene sang en julesang eller flere, og de som hadde planlagt best kunne til og med ha med seg egen spillemann.

Maskene var som regel laget av tre og formet som et bukkehode. De skulle være skremmende, og det sies at dette var for at de minste barna skulle lære seg å takle skremmende opplevelser.

Noe av det mest spennende var å forsøke å finne ut hvem de besøkende var. Det gjaldt å få gjestene til å røpe seg, ved å stille spørsmål og lytte til svarene og stemmene for å se om man kunne kjenne dem igjen.

I nyere tid var det mest barn som gikk julebukk, men dette ble stadig mer sjelden og julebukkene er nå nesten borte.

Julen var ellers en tid for familieselskap, men første juledag var det vanlig at alle holdt seg hjemme. Før vi fikk bil kunne reiseveien være både lang og kald, så det gjaldt å ta godt vare på de besøkende. Håvamål gir i tredje vers gode råd om hvordan man skal ta imot gjester, og ikke bare i julen.

Elds er þörf,
þeims inn er kominn
ok á kné kalinn;
matar ok váða
er manni þörf,
þeim er hefr um fjall farit.

Eld han tarv
som inn er komen
og um kne kulsar.
Til mat og klæde
den mann hev trong
som hev i fjell fari.

Tekst og foto: Inger Bjørndal Foss

Jul på museet

Tradisjonen tro har Grønn Kirkering fra Holter pyntet museet og glassgangen til jul. Museet har fått juletre og en så fristende samling av kaker av mange slag at det har hendt at besøkende har tatt en smakebit av utstillingen. I glassgangen er de hellige tre konger på plass. Her har kirkeringen fått hjelp av Nannestad Blomster.

Museet er åpent lørdagene før jul, så dere har alle anledning til å stikke innom og ta en nærmere kikk på den fine utstillingen.

Foto: Unni Breen Vinge

Kongene i glassgangen.

Foto: Elin Karterud

Hjembygdens bakker blide..... Del 1, Av Elisabeth Christie

Prestefolk i Holter 1901-1919: Frithjof Egidius Stabell (1864-1949) og hustru Karen Thorkilda f. Ascheough (1869-1956)

*Se hist, min Elskede, hist hvor Dagen
til Hvile lægger sig paa Skarlagen,
hvor Solen dalte
blandt Skyer gyldne og purpurmalte!
Se der i Vest
i hine svømmende skønne Lande,
først der, kan hende,
sit Vuggeløfte vil Skjæbnen sande,
at jeg, din Elsker, skal blive Præst.*

Sitt vake dikt «Smukke Skyer» skrev Henrik Wergeland til sin elskede Amalie da han i 1838 søkte Holter, Nannestad residerende kappelani. Fra verandaen på Eidsvoll prestegård drømte den unge prestesønnen, dikter og nybakt cand.theol. seg over mot eventyrslottet «i Vest» hvor dagen la seg til hvile på skarlagen. «Landets knappest Embede» hadde Wergeland kalt Holter residerende kappelani i sin ansøking, og han forsikret at nøysomhet og tilfredshet skulle være som to engler i preste-hjemmet. Men til sin store skuffelse ble han ikke utnevnt til embedet.

Her i Holter – hvor skyene i min bevissthet fremdeles er «gyldne og purpurmalte» – fikk jeg mitt hjem i mange, mange år. Først som prestedatter til 1918, derefter som prestekone til 1937. Det var i 1901 at min far – sønn av redaktør i Morgenbladet Adolf Bredo Stabell – ble utnevnt til residerende kapellan i Holter, efter at han siden 1894 hadde vært personellkapellan hos sogneprest Abraham Borch Stenersen Andersen i Nannestad. De første åren uten lønn, men med fritt losji i prestegården.

Holter var en isolert bygd, som den gang tellet 1050 innbyggere. Til nærmeste jernbanestasjon tok det timer å kjøre når veiene var på det verste. – Bøndene kjørte som oftest sine produkter – vesentlig høy og poteter – til «høtorvet» i Kristiania, men veien var lang – ca.5 mil – og tung med sine dype hjulspor. Der måtte overnattes på skysskiftene Skedsmokorset eller Kjellerholen, så en bytur tok flere døgn. Hestene ruslet av sted med høye vaklende lass og den halvsovende kjørekar.

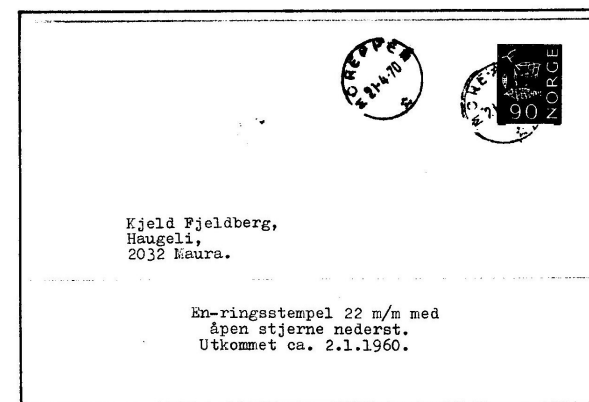
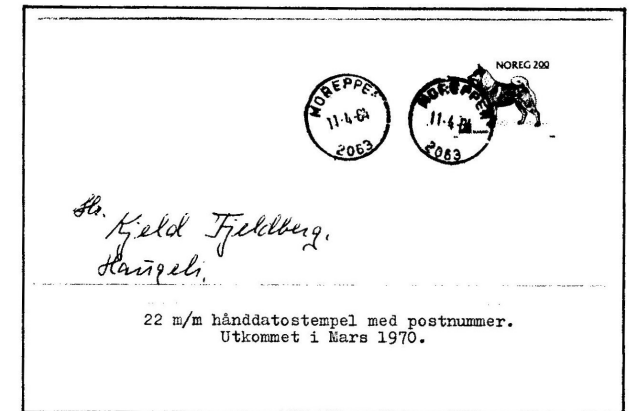
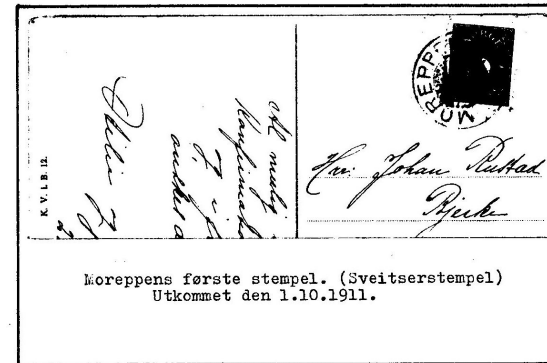
Jorden er tungdreven på Romerike – bakke opp og bakke ned, sjelden et flatt jorde. Og så denne tunge, umedgjørlige leirjorden som Henrik Wergeland ved enkelte anledninger sammenligner folkelynnet på disse kanter med. Ja, for en prest kan nok Romerike være en litt tung

arbeidsmark. Man må lære seg til å gi seg god tid og gå forsiktig frem, som romerikingene selv gjør på alle områder. Men møter man dem som medmennesker som de forstår vil dem vel, slår «leirjorden» etter hvert sprekker, og man når inn til et fruktbart «jordlag» med så meget soliditet, ærlighet, redelighet og trofasthet at man selv blir beskjemmet. Og man har venner for livet.

Hovedbygningen på Holter prestegård, hvis gårdsnavn er Løken, var i en elendig forfatning da vår lille familie – mor, far og to barn – kom kjørende i kurvtrille en varm sommerdag 1901 for å ta vårt nye hjem i besiddelse. Huset, som opprinnelig var enkesete for Nannestad prestegård, var satt sammen av to gamle, lave hus, og det regnet inn gjennom alle skjøtene. Når været sto hårdt på om vinteren, lå sneen langt inn på kjøkkengulvet. Fars ansøknings om ombygging av huset ble avslått av Kirke-departementet, d.v.s. en helt utilstrekkelig sum ble innvilget. Bl.a. svarte departementet at innleggelse av bad og vannklosett i prestegården var utelukket. At en prest skulle behøve denslags, var uhørt, og hadde hittil ikke forekommet i vårt land.

Sommeren 1905 ble huset imidlertid ombygget, en total ombygging som for en vesentlig del ble bekostet av far. Det var et deilig hus vi da flyttet inn i, og særlig ble det omdiskuterte bad m.m. besiktiget og beundret av bygdens folk, misunnelige naboprester og litt skeptiske departementsfolk, som kom reisende fra Kristiania for å ta det hele i øyesyn. Vi barn nød å slippe å bli badet i en «stamp» på kjøkkengulvet, og å slippe de kolde turene om vinteren inntullet i en mengde skjerv og sjal for å komme til «det skjeve tårn» tvers over gårdsplassen. Og far behøvde ikke lenger innta sitt bad i sitt selvlagde, uhyre primitive «dusjbad» nede på jordet i kalvehagen.

Kjeld hadde også samlet poststempler fra Moreppen:

Den 1.11.1973 ble det bestemt av Postdirektoratet at poståpneren skulle få ny tittel. Poståpneren skulle heretter hete poststyrer. I oktober 1975 fikk Nannestad et nytt stempel igjen. Dette var et 25 m/m hånddatostempel for landpostbudet, (Nannestad LP A). I mars var det en ny begivenhet i Nannestad. De flyttet da inn i nye lokaler i Granåsgården og fikk bedre plass. I oktober 1978 fikk Nannestad sin første datonummeratør. Nannestad har også etter dette fått to datonummeratører til. I desember 1979 fikk Nannestad et nytt 22 m/m hånddatostempel med postnummer, (Nannestad A).

Da Olaug Simonsen ble syk i 1981 ble Ragnhild Bråthen fungerende poståpner, og er det fortsatt. I 1983 fikk Nannestad et nytt maskinstempel. Etter at Nannestad Frimerkeklubb ble startet 26.2.1981, har Nannestad også hatt to motivstempler: «Frimerkets dag 1.10.1982» og «Frimerkets dag 7.10.1983»

Landpostbudet Ole Nikolaisen begynte som vikar for sin far Nikolai Olsen Smedstua i 1944, og ble tilsatt i 1953. I mange år var det å trå sykkel den lange runden med tunge postvesker, noe som har blitt mye bedre i dag da han kjører bil.

I 1944 hadde tyskerne en rassia ved Åsvegen, og da Ole kommer på sin sykkel med posten ble han arrestert av tyskerne ved Refefarmen på Rustadmoen. Han ble først kjørt til Gardermoen, siden til Viktoria terrasse og til slutt til Grini, posten som han hadde med seg på hele ferden ble sendt opp igjen først mange dager senere, så det var nok mange som måtte vente lenge på posten den uka, selv om posten skal fram. Ole Nikolaisen satt på Grini i fem uker før han ble løslatt og sendt hjem, og siden har han fortsatt som landpostbud i Nannestad.

De som arbeider ved postkontoret idag er følgende:

Fung. Poststyrer: Ragnhild Bråten
Fung. Postkasserer: Ellen Marie Haugen
Postekspeditør: Anne-Berit Jahr, Gerda Granås og Erna-Irene Bråthen
Landpostbud Ole Nikolaisen
Lokalbud Ingrid Ruud
Renholdsbetjent Eva Pettersen

Skrevet i 1984

Nå hadde far fått blod på tann. Han reiste til England for å studere haveanlegg, og etter hjemkomsten anla han vår deilige have, som var vårt paradis i hele Holtertiden. Her kunne han riktig boltre seg, blomsterelsker og roseentusiast som han var. I et stort, rundt varmebed på plenen rett foran verandaen fikk han forskjellige sjeldne sorter til å utfolde sin prakt, og lange roserabatter omkranset plenen. Alt dette skulle ha en mengde gjødselvann, som han sammen med gårdsgutten bar i bøtter fra stall og fjøs. Andre blomster skulle ha hønsegjødsel, som ble omhyggelig samlet fra hønsegården og blandet med kalk.

En av fars forgjengere – res.kap. Guldberg, Cathinka Guldbergs far – hadde anlagt park i hagens østre del, og fra huset og ned mot dammen hvor gjess og ender svømmer fredelig omkring, bredte Guldbergs lindetrær sine mektige kroner. I blomstrings-tiden fylte lindeduften alle værelsene og gjorde de varme sommernetene til vemodig lengtende våkenetter, og jeg kan fremdeles ikke kjenne duften av lindeblomster uten å minnes vår gamle prestegårdehave. Dessverre er lindetrærne nu hugget ned, likedan granhekken, som far plantet fra veien og opp til prestegården. Et mektig kastanjetre bredte sine flate grener langt utover havegjerdet og dannet tak over brønnen, hvor det vann vi brukte før vi fikk innlagt vann, ble heist opp ved hjelp av en bølge i enden av en lang stang og båret inn på kjøkkenet av en av pikene. De to fulle vannbøttene bar hun i et «åk» over skuldrene, en tung og slitsom jobb i et stort hus med stort vannforbruk.

Gangene i «parken» slynget seg mellom svære lønnetrær, jasminbusker og syrinlysthus ned mot alle bærbuskene nederst i haven, den store grønnsakshaven og jordbærlandet, som var litt av en skrekk for oss barn, fordi vi måtte være med på å holde det rent for ugress. Gulrøttene f.eks. måtte først tynnes, derefter lukes adskillige ganger i løpet av sommeren, og om høsten bæres inn i sekker og lagres i kasser med sagflis. Å kjøpe grønnsaker var det ikke tale om, hverken sommer eller vinter. Grusplassen foran verandaen og alle havegangene skyflet far alltid selv, der måtte ikke finnes et ugress; men å slå plenen var gårdsguttens arbeid. Ikke minst etter at far hadde anskaffet en «nymodens» gressklipper, ble alt dette havearbeidet i prestegården sett på med en smule skepsis og

overbærenhet. Nu derimot er det vakre og velstelte haver ved hvert eneste hus i Holter.

Fra et hjørne i haven hørtes ikke sjelden salmesang, for der hadde vi vår «dyre-kirkegård», hvor hunder, katter, småfugl, ja selv mus fra musefellen ble begravet. Etter hver begravelse fulgte en salvesesfull tale med efterfølgende salmesang, og «presten» hadde for anledningen trukket nattskjorten utenpå genseren.

Gårdsplassen var full av den deiligste karvekål, og den måtte taes tidlig på våren mens den ennå var ung og sprø. I dagevis lå vi på alle fire for å stikke den, helst med så lange røtter som mulig, for røttene setter sånn god smak på suppen. Dette gjorde vi sammen med mor, mens pikene var opptatt med å rense kålen og derefter male den på kjøttkvern. Karvekål-suppe med nylagte egg direkte fra hønsehuset hørte vår-månedene til, og når gjøken hadde malt første gang – 7.mai var «gjøkedag» – kunne vi også trygt begynne på spekeskinkene som hang i rad og rekke under taket på stabburet. – Nesle måtte også plukkes om våren når den var ung og fin, men da måtte vi ha hansker på oss for ikke å brenne oss. Når den var tørket ble den knust ganske fin i et håndkle og oppbevart i krukker til suppe i de vitaminfattige vintermånedene.

Ved pinsetider var barken på seljen så myk at vi kunne lage seljefløyer. Å, hvor spennende det var å se om vi kunne «finne tonen»! Denne tonen som det var så vanskelig å «finne», hørte på en uforklarlig måte sammen med vårens lengsler og vemod, – dette som sprenget på inne i brystet, og som man måtte bære for seg selv. Noen ubehjelpelige forsøk på å gi det uttrykk i en

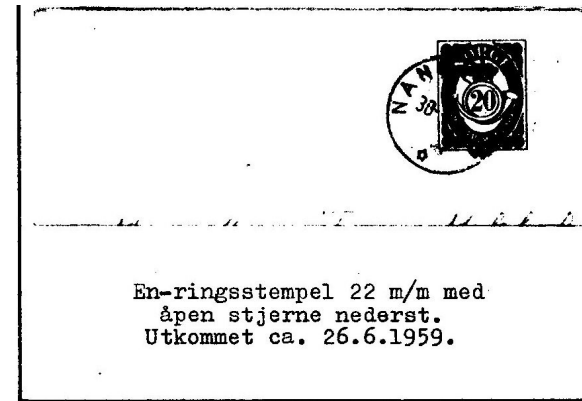
poesibok ble nok forresten gjort i all stillhet. – Det var også om våren når barken «slapp» at alle vispene til kjøkkenbruk skulle lages. Og det var ganske mange, for de skulle jo vare helt til neste vår. Vi ble ganske hudløse inne i hendene av å flekke barken av så mange bjerkekviser, og det var heller ikke lett å få en visp helt vellykket. Men et enda mer besværlig arbeide var å binde gryteskrubber, for da måtte vi helt til skogs for å finne kråkefot, det eneste materialet som dugde til det bruk.

Fortsettes i nr.1.2023

Fra boken Prestegårdsliv, Minner fra norske prestegårder
Tredje samling, Redigert av Elisabeth Christie
Gyldendal Norske Forlag 1976

Foto: Inger Bjørndal Foss

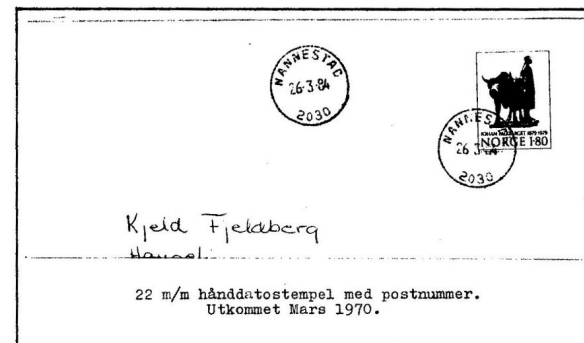
Da Alf Brovoll døde høsten 1956 ble det Olaug Simonsen som fungerte

som poståpner. Siden ble Rolf Nikolaisen fungerende poståpner. I desember 1959 fikk Nannestad et nytt stempel som var et 22 m/m en-ringsstempel med åpen stjerne nederst. Rolf Nikolaisen bygde

opp det poståpneriet som ligger ved ungdomsskolen. Ca. 1960 flyttet de inn i det nye poståpneriet hvor de ble helt fram til mars 1977.

I 1963 ble Olaug Simonsen tilsatt som poståpner. Hun hadde da lang erfaring fra tidligere. Olaug Simonsen begynte allerede i 1935 som vikar for sin far Nikolai Olsen Smedstua som var landpostbud. Hun var også vikar som poståpner i mange år. En dag kunne hun være vikar for Trygve Molstad på Maura, og den neste satt hun kanskje på Nannestad. Dette var et omflakkende yrke, men i 1963 ble det bedre. Da ble hun fast tilsatt som poståpner i Nannestad. Posten hadde etter hvert økt, og det måtte tilsettes en assistent. Det var Ragnhild Bråthen, som fikk denne stillingen.

Etter at det i slutten av 1969 ble bestemt at alle poståpnerier skulle ha et nummer, fikk også Nannestad sitt, (2030), og i mars 1970 fikk Nannestad sitt første 22 m/m hånddatostempel med postnummer. Det skulle ikke gå

lang tid før det ble flere. Allerede i 1973 fikk Nannestad enda et 22 m/m hånddato-stempel med postnummer.

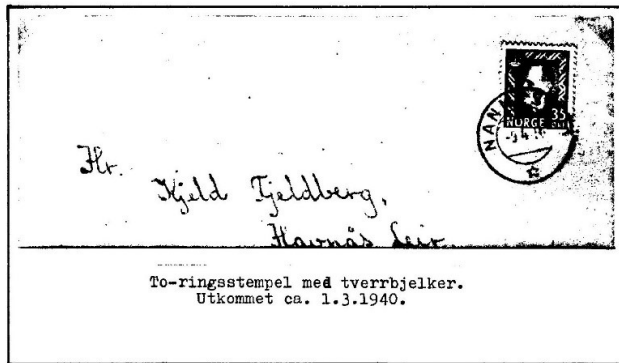
nåværende Kaxrudgården) der han startet landhandleri og hadde poståpneri i annen etasje. Fa 1908 forpaktet han bort butikken, men fortsatte som poståpner. Han kjøpte en tomt av prestegården og bygde opp stedet Fagertun, som ligger mellom Bjerkely og ungdomsskolen, der han flyttet inn i 1923. Han flyttet da også med seg poståpneriet dit ned. Da Pedersen ble syk, var det hans annen kone, Birgitte, (Bibbi), som vikarierte. Nannestad har fått et nytt stempel under Pedersens tid som poståpner. Det var et sveitserstempel med åpen stjerne nederst og tynne tverrstreker i de indre sektorer, 8 i alt.

I 1928 ble det nytt poståpneri og ny poståpner, Ole Kirkbak, født i Ålen. Han flyttet poståpneriet med seg til baker Rønning, der han hadde et lite rom ved siden av bakeriutsalget. Da Kirkbak i 1936 sluttet for å begynne på Jessheim, ble det igjen ny poståpner i Nannestad.

Alf Brovoll ble tilsatt i 1936, etter først å ha vært ansatt som poståper på Moreppen i 11 år. Han drev videre ved siden av bakeriutsalget i Rønning-gården. I 1937 kjøpte han seg tomt av prestegården, og bygde opp stedet Bjerkely, som sto ferdig til åpning den 19-01.1938. det var da både landhandleri og poståpneri fram til 1940.

Det var med posten som med mange andre ting, stor økning krevde mere plass og mere arbeid. Brovoll valgte å legge ned butikken til fordel for poståpneriet. Nå var ikke lenger poståpnerstillingen bare en biinntekt,

men en full og arbeidskrevende jobb. I februar 1940 fikk også Nannestad et nytt stempel. Dette var et vanlig toringsstempel med tverrbjelker og åpen stjerne nederst.

Nannestad hadde på dette tidspunktet tre fordelinger på posten. To postbud i eget distrikt og i tillegg skulle posten til Maura poståpneri skilles fra og sendes til Maura. Alf Brovoll fortsatte som poståpner helt fram til ca.1955 da han ble syk. Hans kone Otilie vikarierte som poståpner under sin manns sykdom.

Bjerke Ungdomsklubb

Av Ivar Moholt

Bjerke Ungdomsklubb ble startet I 1959. En gjeng ungdommer kom sammen, valgte styre og planla første seanse. Det gamle samfunnshuset ble leid og øvelser satt i gang. Teatergruppen, musikken, og kostymefolkene fikk mye å stri med. En underholdningsavdeling med sang, dans og sketsjer ble vist fra scenen. Salen ble så ryddet for stoler og krakker, og så startet dansen.

Det var et sammensatt orkester. Trekkspill, flere gitarer, saksofon, trompet, trombone, trommer og sang. Ordensvakter var et krav fra lensmannen, seks eller flere menn ble oppnevnt. Dette var kjente personer i bygda, alle eldre enn oss i klubben. Krav til alder var over 18 år. All festing måtte avsluttes kl.01.00.

TONO avgift måtte betales. Alle melodier som ble sunget eller fremført måtte skrives opp på et spesielt skjema og sendes til TONO.

Eksterne underholdere kunne også forekomme. Det kunne være trylle-kunstner Clausini fra Gardermoen. Han hadde med seg slange-mennesket senjorita Rosita Lopes, som var kona til Arild Arnardo. Dette var i januar med 22 iskalde grader, nesten like kaldt inne i samfunns-huset som ute. Vedovnen sto rød bakerst i lokalet. Ingen satt opptil

ovnen, her var det for varmt, men det ble kjøligere og kjøligere lenger unna. På første rad nærmest scenen var det kaldt å sitte, så her var tøffingene med vadmels-buksene plassert. Scenen var bygd inntil sydveggen, og panelt kun utvendig som en låve. Her skulle Rosita opptre kun iført boa og paljetter i 22 minus. Hun kledde av seg og ble helt stiv av kulde. Clausini kom fram og beklaget at dette ikke kunne framvises, men at de så fram til nytt velhus med sentralvarme. Da skulle det bli slangemenneske og trylleri i beste Las Vegas- stil.

Klubben reiste også på turne. Bybrua ved Gjøvik og Hurdal, (Dalheim), kan nevnes. Kulisser og utstyr ble stablet inn i bussen, og aktører og med-hjelpere satt som sild i tønne oppover til forsamlingslokalet. Her ble

det rigget. En kjempesuksess ifølge lokalaviser. Flott forestilling, fin musikk til dansen.

På et årsmøte i Bjerke Vel ble nesten 1000 kr. gitt til det nye velhuset som var under oppføring. Ungdomsklubben hadde aldri penger i kassa. Enten kjøpte vi utstyr eller overførte penger til Bjerke Velhus.

Noen av innslagene fra scenen var skikkelig hjemmelagde. Et eksempel var Vidar Sandbecks «Den beste bilen i væla»- visa. På scenen står tråbilen til Stein Årseth, med han selv sittende oppi, rundt omkring står sangere. Musikken akkompagnerer, og sangen som er forholdsvis ny og meget populær ljoner ut i salen. Alle synger med og klapper. Når en kommer til verset «og da sa det putt putt puut» tenner Stein som sitter i tråbilen på en kinaputt som smeller så alle hopper i stolene og det lukter kruttrøyk over hele lokalet. Teppet går igjen, og etter en kort pause kommer konferansieren fram og forteller at nå blir det en pause, salen skal ryddes og det klargjøres for dans.

Dansen varte til kl.01.00, men det var mye opprydning og gjøremål etter at publikum hadde forlatt samfunnshuset. Da ble den harde kjerne igjen,

og det samholdet og hyggen denne klubben hadde kan ikke beskrives. Vi var en fin gjeng som opplevde en uforglemmelig ungdomstid sammen. Selv i dag er det ofte at en treffer gamle venner og kan mimre over episoder fra denne tiden.

Klubben gikk sakte i oppløsning da flere av ildsjelene flyttet eller reiste ut i verden. Noen stor rekruttering kom ikke. Ungdomstilbudene og aktivitetene ble flere, så valgene for ungdommen var vanskelig. Dansefestene i området ble mange og lett å komme til da bil og motorsykkel snart var allemannseie. Det gamle samfunnshuset ble revet, og Bjerke Velhus tok over alle funksjoner og arrangementer.

2030 Nannestad

Av Kjeld Fjeldberg

Da det i lengre tid hadde vært savnet et poståpneri i Nannestad, ble det i 1852 sendt et andragende til innenriksdepartementet, og ved kgl.res. av 17.12.1852 ble det bestemt:

1. det skulle opprettes en bipost 2 ganger i uka med gående post fram og tilbake til Nannestad fra et poståpneri i hovedruta.
2. Det ansettes en poståpner i Nannestad prestegjeld med årlig lønn på 12 spd.
3. Innenriksdepartementet bemyndiges å få avgitt fra landmilitæretaten en vernepliktig til befordring av posten m.m.))

Den 31.5.1853 ble Nannestad poståpneri åpnet i hovedsoknet, med (kirkesanger og skolelærer) Jens Amundsen Hetager som den første poståpner i Nannestad.

Kirkesanger Jens Amundsen Hetager som var skolelærer på Eker gamle skole, bodde også på Eker skole. Før i tiden var det vanlig at en poståpner hadde poståpneriet hjemme hos seg selv da det ikke var mer å holde styr på enn at det kunne oppbevares i en kommode. Vi regner derfor med at Nannestads første poståpneri var på Eker skole. Nannestad fikk da også sitt første stempel som var et nummerstempel, (nr.214), men tre ringer.

Nannestad skulle snart få en ny poståpner. Det var kirkesanger Christian Olsen som overtok stillingen. Olsen, som var fra Gullverket i Eidsvoll, ble tilsatt som poståpner i Nannestad den 1.4.1858. Han var også lærer ved Eker skole og bodde på skolen, så Nannestad poståpneri har antagelig vært på Eker skole helt fra til 1.4.1875 da Chr. Olsen sluttet som poståpner. Nannestad fikk også et nytt stempel under Chr. Olsens tid som poståpner. Dette var et en-ringsstempel med stenskrift bokstaver.

Den 1.4.1875 ble lensmann Andreas Hoel, fra Hoelstangen i Eidsvoll, tilsatt som poståpner i Nannestad. Han sluttet den 25.4.1886. Handelsformann Ferdinand Pedersen ble tilsatt den 25.4.1886 (som ny poståpner i Nannestad). Han var sønn av frihandler Peder Pedersen fra Kristiania, som var frihandler i det gamle kommunehuset. Da Peder Pedersen døde i 1875 dreiv enka Josefine forretningen videre fram til 1890. Ferdinand Pedersen var handelsfm. hos sin mor da han ble tilsatt som poståpner. Han hadde poståpneriet i det gamle kommunehuset, (Skivulstad), fra 1886 til i 180 da kommunehuset ble solgt til lege Leonard Bruun. Ferdinand Pedersen kjøpte i 1890 stedet Mo, (g.nr.27/7,

Bygdespeilet

I startredaksjonen for Bygdespeilet satt Ola Holter (formann), Terje Granerud, Marit Berntsen, Inger Johanne Johansen og Bente Nygård. Faglig leder var Reidar Otto Brovold.

Bygdespeilet var en kjær gjest i postkassene, og det var mange som var lei seg da avisen la inn årene etter 4. nummer i 1985.

Bygdespeilet nr.2 i 1974 var det andre nummeret som kom ut, og bladet het fortsatt Komunal Informasjonsavis. Det var noen startvansker, og i nr. 2 finner vi denne beklagelsen:

Beklager

TEK?

? FEIL

NISK?

Det første nummer av vår avis var, som det ble nevnt i en lokalavis, «behengt» med en rekke trykkfeil. I flere overskrifter hadde trykkfeilnissen vært på ferde med sine pek, og også enkelte steder i tekstene forekom det ting som kunne gjøre det vanskelig å holde tråden. Verst gikk det ut over kinosjef Jahr's program for kinoene, og vi tror han så gjerne når han sier at han gråt seg i søvn etter å ha sett informasjonsavisens kinoprogram.

Nok om det.

Vi skal, som vi nevnte i vår førsteutgave, forbedre oss. Når det gjelder kinoprogrammet så vær i alle fall oppmerksom på kinosjefens korrigeringsavspilletidene for vår venn Bør Børson. Se denne avis' program.

Heldigvis ligger Bygdespeilet nå på nett slik at vi fortsatt kan se hva som skjedde i bygda denne perioden. Denne skattekisten finner vi på hjemmesiden til Historielaget under tittelen: Skokla og andre dok, og vi anbefaler alle å ta en kikk.

Kulturvandring i Låkedalen

Historielagets septembermøte var kulturvandring i Låkedalen. Karl Henrik Laache og Villy Ruud fortalte om historien til dette området, hvor det har vært mye industri i tidligere tider.

Det har vært flere husmannsplasser og boplasser her. Av industri har det vært mølle, teglverk, fargerier, vømmøl-stampe, garveri og butikk. Og ikke minst elektrisitetsverket – her ga Karl Henrik oss innsyn i grunnleggeren Karl Laaches egen historie om oppstarten av e-verket.

Inger Holter Holmgrunn hadde med bilder fra Låkedalen, og ga opplysninger fra sin fars notater om historien i området.

Kvelden ble avsluttet med medbragt mat og drikke i den ganske lune høstkvelden.

Tekst: Berit Schei Hagen

Foto: Solveig Ruud Korsmo

Visste du? Fra Bygdespeilet 1-1975

- at Nannestads samlede areal er 341 kvadratkilometer? Av dette er 17kvkm ferskvann. Størsteparten, 180 kvkm., ligger høydenivået 300 til 600 meter over havet. 143 kvkm. har en høyde på ra 150 til 300 meter, 11 kvkm. ligger mellom 60 og 150 meter, og 7 kvkm. ligger høyere enn 600 meter over havet.

Statistisk Sentralbyrå

Nannestad Bygdemuseum 15 år

I år er det 15 år siden Nannestad Bygdemuseum åpnet, og dette ble markert 15. oktober. Bosse Tangen fortalte om Tore Solheim og gaven han ga for at bygdemuseet skulle bygges. "Tanken er at de yngre skal få kjennskap til historien for bygda si", sa Solheim, som selv har bidro med en mengde gjenstander av forskjellige slag i tillegg til møbler og innredninger fra sin hjemgård Grindaker i Bjerke sogn i Nannestad. Videre fortalte Bosse om etablering av Stiftelsen Nannestad Bygdemuseum og avtalen med Nannestad kommune.

Gudmund Tangen fortalte om bakgrunnen for utformingen av museet, med linjene basert på de to ferdselsårene museet ligger mellom.

Lars Jahr var kultursjef da museet ble etablert, og han fortalte om den første tiden og utstillinger som ble vist de første årene.

Vi hadde også besøk av Solveig Starckjohann, som vokste opp på Skivulstad der museet nå ligger. Villy Ruud framførte en sang, og Monica Moer og Inga Lotte Nordby overrakte en oppmerksomhet fra Nannestad kommune.

Det var godt oppmøte, og hele museet ble tatt i bruk.

Tekst og foto: Berit Schei Hagen

09.09.99 var det grunnsteinsnedleggelse ved ordfører Hans Fredrik Bang, og noen dager senere ble huset flyttet noen meter lenger inn på eiendommen.

Moreppen grendehus flyttes.

Foto: Erling Grasmo

Nyttårsaften 1999 ble det feiring i nytt grendehus, takket være Arnfinn Berntsen, Kåre Granheim, Sam Grov, Iver Holter og alle frivillige. Elsa Sikveland stilte hver dugnadskveld opp med kaker, kaffe og smørbrød. Nevnes her må Thor Engelsrud, formann i Moreppen Vel i mange år, og den som fikk avtalen i havn med OSL.

Huset brukes i dag til familieselskaper som barnedåp, konfirmasjon, bryllup, til jubileer av mange slag og andre møter og samlinger. Deler av det gamle bygget er synlig innvendig, og det finnes en imponerende samling med bilder fra Moreppen der.

Populært tiltak nå de siste drøye 2+ årene er onsdagskafeen. Den ble startet av Jorunn og Kjersti Grov, og Lise Berntsen var ildsjel her i mange år. De siste årene har Audny Myrèn hatt hoved-ansvar sammen med sine trofaste medhjelpere. Onsdagskafeen kan glede seg over stort fremmøte, og betyr mye for de trofaste gjestene.

Moreppen Grendehus

Info fra 2007 og senere, Unni Breen Vinge og Inger Bjørndal Foss

Foto: Inger Bjørndal Foss

materialene ble kjøpt på Nannestad Dampsag og Høvleri på Rud, eier var Lars Kabberud.

Thor Løvli fikk i juni 1920 betalt for kjøring av 14 lass fra Rud, 1 fra Rotusagen og 1 fra Jessheim. Lassene skulle til "Nordbjerke Bedehus". Gulbrand Økern fikk betalt for 5 dagers muring, og Gustav Austad og

Gustav Bjerke fikk 8-9 kroner dagen for arbeid på huset.

Inntektene kom ved hjelp av blant annet gaver, basarer, utleie og kollekt. I juni 1920 ga Land-handler G. Brovold kr.1400 til "reparation av Bedehuset".

Aktive ved drift og restaurering av bedehuset var blant annet Lars Kabberud, Ole Sundt (Kabberudseter), Martin Moholt, Christian Jacobsen Grasmo, Ida Kabberud, Margit Kabberud, Harald Gunhildrud, Henriette Sundt, Klara Moholt, fru Andersen, Anna Gunhildrud, Karl Hafstad, G. Brovold, Margit Hafstad, Karen Rud og Marie Simonsen.

På 50- og 60-tallet var det søndagsskole, drevet av Elsa og Torstein Sikveland. De var også meget aktive i misjonsarbeidet i bygda. Johanne Furubråten drev i en årrekke Barnemisjon i bygda. Her kan også nevnes Otilie Brovold. Det ble arrangert basarer, og bedehuset var mye brukt.

På 70- og 80-tallet ble det mindre aktivitet ved bedehuset, mye på grunn av strengere krav til sanitæranlegg og standard. En periode var huset utleid til Nannestad hundeklubb.

I 1992 ble det vedtatt å bygge storflyplass på Gardermoen, og OSL ga penger som skulle brukes til fellesskap i bygda. 8.september 1998 kjøpte Moreppen Vel bedehuset for kr. 100.000. Moreppen Vel ble stiftet 18. februar 1954, etter initiativ av Gunvor Røvang. Den første lederen var John Kvernvik.

Bedehuset måtte bygges om og moderniseres, og Arnfinn Berntsen tegnet og planla et større og funksjonelt hus, mens Thor Engelsrud påtok seg oppgaven med å samle sammen kr. 600.000.

Gammeldansens historie

Tirsdag 8.november var det tid for gammeldans på Biblioteket. Terje Bekkedal holdt et interessant foredrag om Gammeldansens historie, med god hjelp av Steinsgårdkroken Spellemannslag og Samdanslaget. Det ble en hyggelig kveld med spennende historie, masse god musikk, kaffe-servering og god stemning.

Dette møtet var enda et resultat av vårt gode samarbeide med Nannestad bibliotek.

Foto: Kari Holst-Larsen

Tekst: Kari Holst-Larsen (og red.)

Visste du? Nr.1-1975

- at gjennomsnittstemperaturen på Gardermoen, beregnet på hele året, er 4,3 plussgrader? Av årets 365 dager er det normalt 171 som har en minimumstemperatur på under 0 grader. På den annen side er det 225 døgn som har en middeltemperatur på over 0 grader.
- at den normale nedbørsmengden for distriktet, målt på Gardermoen, er 832 mm i året? Av årets måneder er det august som er den mest nedbørsrike med hele 105 mm, og mars den tørreste med 32 mm.
- at det pr.1.oktober 1973 var 1083 elever i Nannestads 5 grunnskoler. I fylket som helhet var det 54 562, etter en samlet økning på 1,7 prosent fra foregående år.
- at det pr. 15. juni 1974 var 14 salgssteder for all slags øl i Nannestad? Bygda hadde samtidig to skjenkesteder for alkoholholdige drikker – et for vin, pils og bayer, og ett for kun sistnevnte øltyper.

Statistisk Sentralbyrå

Eidsivatingets betydning

Torsdag 24.november var vi klar for nytt medlemsmøte. Karl Henrik Laache var på plass på bygdemuseet for å fortelle oss om utviklingen av rettsvesenet i Norge, med særlig blick på Eidsivatinget. Eidsivatinget het opprinnelig Heiðsævisþing etter Heiðsær, (Heidsjøen), som vi nå kaller Mjøsa. Det var Olav Haraldsson som flyttet tinget til Eidsvoll.

Karl Henrik tok oss med tilbake til eldre og mer lovløse tider og loset oss gjennom den trinnvise utviklingen av lover og regler som var en nødvendighet i et samfunn i endring og vekst.

Vi fikk høre om Magnus Lagabøte, som fikk utarbeidet en landslov for hele landet som ble vedtatt på tingene i 1274. Videre hørte vi om endringer fram mot Christian den V's norske lov i 1687, og om

utviklingen og endringer i lovverket framover mot mer moderne tider. Kvelden ble avsluttet med kaffe og kringle, og vi kunne se tilbake på en trivelig kveld med interessant foredrag.

Tekst og foto: Inger Bjørndal Foss

Vi tar med et kjent sitat fra Frostatingsloven:

*því að með lögum skal land vort byggja en eigi með ólögum eyða.
En sá er eigi vill öðrum laga unna,
hann skal eigi laga njóta*

MOREPPEN GRENDEHUS

I 1860, eller kanskje litt senere, åpnet skolen på Nord-Børkje i Moreppen. Deler av selve bygget kan ha vært eldre. Tallet 1807 er funnet på en av stockene, og dette kan tyde på at huset er blitt flyttet og påbygd.

Skolen ble fradelte Nord-Børkje i 1865, og ny eier var Nannestad østre skoledistrikt. Det ble drevet skole her til 1907, da ble elevene flyttet over til Fjellet skole.

Moreppen missionsforening overtok eiendommen, huset ble bedehus, og en del endringer ble iverksatt:

- I 1915 leverte Nannestad Dampsag og høvleri materialer til benker.
- I 1916 fikk Lauritz Granberg utbetalt kr. 8 for reparasjoner.
- I 1918 fikk Johan Møllerstad kr. 67,05 for arbeide med ny brønn.
- I 1918 ble det også kjøpt 15 tylfter hon til gjerde.
- I 1919 ble det skiftet et par vindusruter, kjøpt hos Chr. Kaxrud for kr. 9,20.

Våren 1920 ble bygningen restaurert, reparert og bygget om. Pengene ble lånt i Nannestad Sparebank, og Lars Kabberud skrev under på "vexelobligationen" som låntager for foreningen. Ole Sundt, Martin Moholt og Christian Jacobsen Grasmo var kausjonister. Det meste av

En kveld vi satt og spiste på kjøkkenet, banket det hardt flere ganger på døra, og inn kom en tysk militær. Til vår store forskrekkelse tok han far i armen og dro han med seg ut og pekte på ei lysstripe i snøen. Det var streng ordre om å blende alle vinduer, helst med svarte rullegardiner, men borte i stallen hadde dette glidd litt til side. Dette resulterte i ei bot på 100 kroner. Det var mye penger den gangen som vi skjønner, og far ergret seg over dette i lang tid.

Alle led selvsagt mer eller mindre under denne evakueringa, men familien Limseth var vel den som fikk lide aller mest. Hovedbygningen ble liggende midt i skytefeltet. Det ble derfor anbefalt å rive denne. Den ble fagmessig tatt ned, merket av en tømmermester og transportert til Hagan, et jorde mellom Nordmorkorset og Maura. Her ble alt liggende i 4 år. Veslebygningen på gården brant like etter ned til grunnen. Dette så jeg tilfeldigvis med egne øyne, da jeg syklet på Hurdalsveien da det skjedde. Det var et trist syn, og jeg syntes fryktelig synd på hele familien. De bodde i Maura, og fikk ingenting gjort for å avverge eller slokke brannen.

Da krigen var slutt og vi andre kunne flytte tilbake til husene og gårdene

våre, gikk det enda et drøyt halvår før Limseth-familien kunne flytte hjem. I mellomtiden var det satt opp en ny veslebygning på Limseth, og gleden var stor jula 1945, da de endelig var hjemme igjen. Den store bygningen ble fraktet tilbake til gården en god stund senere, og ble gjenreist og sto ferdig til Øivind Limseths konfirmasjon i oktober 1947.

I de siste årene av krigen flyttet tyske soldater inn i mange hus i Steingård, bl.a. Sundby gård, Nils Myhrer, Sundby, Sundby meieri, Steinsgård skole, Stensvold, Stensgård og Sjøvold. Det resulterte i nedslitte golv av tunge militærstøvler og en del ramponering generelt.

De eldre ble stadig mer deprimerede, og det skjedde flere dødsfall blant befolkningen her, noe av årsaken var nok den situasjonen vi levde i. Vi som var yngre tok det nok lettere, men vi hadde i grunnen ikke så mye å glede oss over vi heller. Hver gang vi skulle passere bommen i Nordmorkorset måtte vi ha oppholdstillatelse i lomma, og det var ikke morsomt med tyske soldater rundt seg til enhver tid.

Foto: Inger Bjørndal Foss

Fortsettes i nr.1-2023

KRIG OG EVAKUERING!

Av Conny Dal

8. mai 1945 ble vi igjen et fritt land etter å ha vært okkupert av tyskerne i fem lange år. For oss som opplevde dette, har det aldri gått i glemmeboken. For en usigelig glede det var å heise det vakre flagget vårt og syngje Nasjonalsangen av full hals.

Men la oss begynne med krigsutbruddet i 1940. Det var en solfull vårdag som vi gledet oss over, men gleden ble brått brutt da store, mørke bombefly kom flygende lavt over Hurdalsjøen og videre nordover. Tyske soldater på motorsykler med sidevogn gjorde et skremmende inntrykk på oss. Bestefar Sjøvold satt ved radioen hele dagen og varslet oss andre om hva som var i ferd med å skje.

Tyskerne hadde inntatt hovedstaden vår og var i ferd med å okkupere landet vårt. De møtte liten motstand, for vi hadde et dårlig forsvar. Regjering og kongefamilie kom seg etter hvert uskadd ut av landet, til England og USA, og det var godt vi ikke visste at det skulle ta fem år før vi skulle få se dem igjen.

For mange ble disse årene tunge tider. Straks ble det satt i gang rasjonering av matvarer, husholdningsartikler, klær og sko. Radioapparater måtte leveres inn, bare noen få dagsaviser kom ut. En måtte ha reisetillatelse om en skulle ut av bygda. Hvis reisa var lengre måtte man søke i god tid, og du visste ikke om det ble innvilget. Allikevel gikk hverdagen smått om senn med skolegang og lek for barna. Vi hadde det tross alt bedre med mat enn folk i byene. Mjølkg og poteter gikk det jo an å lure unna litt, - våre slektninger i byen kom til oss for å fete seg opp.

Ved Stensgård kirke ble det bygd en Arbeidstjenesteleir for gutter fra 19-22 år. Dette var en form for samfunnstjeneste, ideen var egentlig god. Guttene skulle gjøre forskjellig gårdsarbeid, bl.a. innhøsting. De hadde en form for eksersis; med blankpusset spade gjorde de samme øvelse som om de hadde hatt et gevær. Her i Nannestad kom det aldri så langt at guttene gjorde nytte for seg.

Men brått skulle livet forandre seg for oss lengst nord i bygda. 9.mai 1943 mottok alle innbyggerne, fra Nordmorkorset til Sandsnesseter, et meget strengt brev fra lensmann Heggelund i Nannestad om at hele dette området skulle legges ut til skarpskytningsfelt, og samtlige husstander måtte være fraflyttet innen tre uker, dvs.1. juni.

I praksis ville dette si at hele huset måtte tømmes for innbo og vi måtte skaffe nytt husvære til oss selv og dyra i løpet av svært kort tid. Vi fikk inntil videre flytte til fars kusine i Herstua med alt vårt. Dyra ble plassert på Dalsetra. Det var ennå lite med mat på skauen, så høy og halm måtte kjøres dit. Sjøl arbeidet vi natt og dag for å bli ferdig innen utgangen av mai. Bestefar hadde reist til Oslo, og skulle være der over sommeren. Far, mor, bikkja vår og jeg entret langvogna med Lotte i dragene tidlig morgen 1. juni 1943. Jeg så meg tilbake og felte noen tårer. Dette var min 10-års dag. En liten pakke hadde kommet i posten. Et sølvkors med navn inngravert. Dette har blitt et ekstra kjært minne.

Utflytningsdagen var en trist dag som vi aldri glemmer, men i tillegg skulle det skje mange uforutsette ting som har preget livet mitt i ettertid.

I Herstua fikk vi leie tre rom inne i bygningen, mens de sjøl flyttet ut i sommerhuset. Dette var vanlig før i tiden, og de mente da at det var best å spare mest mulig på gulvslitasjen sommerstid. Nå slet altså vi på gulvene i huset, og jeg kan tenke meg at det kanskje ikke var så populært. I denne tiden lekte jeg mye med jentene på nabogården, - Ruth og Anne-Marie Bjerke, og det er herfra jeg har de beste minnene fra sommeren 1943.

Vi hadde stabled kasser og møbler på låven i Herstua der vi bodde, men i august fikk vi beskjed om å fjerne alt, før innhøstinga. Vi måtte derfor gå til det tunge skritt å avholde auksjon, for vi hadde ingen steder å plassere alt dette. Auksjonen ble avertert, og veldig mange mennesker møtte opp, - mange kom langveis fra. Jeg ser fremdeles for meg som i en tåke, - folk ropte og bød og lensmann Heggelund banket tilbudene med en stor hammer. Mange av møblene våre ble kjøpt av vilt fremmede mennesker, - jeg husker spesielt et nydelig konsollspeil og en fin rød sofa. Dette er ting jeg har savnet i alle år etterpå.

Men aller verst var det selvsagt med dokkevogna mi. Den ble i vanvare solgt for 30 kroner. Jeg var mildest talt ulykkelig, og jeg husker mor spurte om å få gjøre handelen om igjen, men lensmann Heggelund var ikke til å rokke. Han hadde kjøpt dokkevogna til sin egen småjente, og brød seg ikke om ulykkelige meg.

I august 1943 begynte vi fra Steinsgård på Morud skole i Maura. I tillegg til alle som gikk der fra før er det klart at det ble ganske store klasser og temmelig overfylt der nede. Dessuten følte vi oss langt fra velkomme blant lærerne. De fikk jo mye mer å gjøre og passe på, så vi ble vel nærmest en belastning for dem. Men jeg fikk jo mange nye venninner

mens jeg gikk på folkeskolen i Maura, og for noen av oss varer faktisk det gode vennskapet fremdeles i dag.

Ellers kan man trygt si at vi fra Steinsgård ble spredt for alle vinder. Vi hadde to butikker i den vesle grenda vår. Georg Blakkisrud drev en liten landhandel på Suby, (det var vår butikk). Georg flyttet med sin kone og to barn først til Bjørkegarden, videre til Bøn i Eidsvoll, hvor han drev landhandel, og så til Kringlerdalen hvor han drev landhandel i mange år. Karl Thorud drev landhandel på Sundby. De flyttet til Kopperudbakken og åpnet butikk i vesle-bygningen til Harald Kjørnås. Kjørnås var forresten ordfører i bygda den gangen. Det var ikke store krav som ble stilt for å åpne landhandel, og lite varer var det sjølsagt, men det var hit vi gikk med rasjoneringskortene våre. Og Karl skaffet det vi hadde krav på.

Etter auksjonen i 1943 var det enda en tragedie som rammet oss. Bessa, som for tiden bodde i Oslo, kom oppover til oss med bussen. Han hadde bl.a. et ærend hos skredderen i bygda. Han skulle overnatte hos oss i Herstua ei natt, men han sovnet inn for godt denne natta, i det huset han var født i 84 år tidligere. Det var underlig.

Det var jeg som fant ham, og for en 10-åring ble dette første møtet med døden et sjokk. Jeg hadde alltid vært så glad i Bessa, jeg tror man kan si at vi hadde et spesielt godt forhold. Men livet måtte gå sin gang videre, og alle i familien gjorde sitt til at den gamle hedersmannen fikk en verdig

gravferd. Stensgård kapell var stengt for alle tjenester, men vi søkte og fikk dispensasjon for begravelsen, og det var sokneprest Kristian Nordlid som forrettet. Den 23. september 1943, for øvrig en riktig vakker høstdag, var der en stor familie- og vennekrets som tok farvel med gamle Johansen i Sjøvold.

Etter hvert utover vinteren 1944 fikk vi delvis lov til å flytte hjem igjen. Det ville i praksis si at mellom 08,00 om morgenen og kl 16.00 om ettermiddagen måtte alle i grenda være borte, for da kunne det smelle når som helst. Hele området var jo et stort militært skytefelt, må man huske. De fleste hadde på dagtid tilhold i det gamle saghuset, borte ved Nordmokorset, og det var ikke noe særlig komfortabelt. Hjemme hadde vi fremdeles lemmer for alle vinduer, og hadde det svært spartansk på alle måter. Mange kunne nå sove hjemme på nettene.